

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ALAN SINAVI ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ : GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Çavuş ŞAHİN

Serdar ARCAGÖK

anakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi

ÖZET

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının alan sınavına ilişkin algılarını ölçmek amacıyla bir ölçme aracı geliőtirmek ve oluşturulan ölçेğin geçerlik ve güvenilirliğini belirlemektir. Bu amaçla oluşturulan 13 maddelik deneme formu 160 sınıf öğretmeni adayına uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçेğin, “ Alan sınavının kapsamına yönelik algı” (3 madde) , “Alan sınavının işlevine yönelik algı” (2 madde) , “Alan sınavının önemine yönelik algı” (5 madde) ve “ Alan sınavına yönelik öneriler” (2 madde) olmak üzere dört faktörlü bir yapıya sahip olduğu görölmektedir. Bu dört faktör birlikte toplam varyansın % 68.37’sini oluşturmaktadır. Sınıf öğretmeni adaylarının alan sınavına yönelik algıları ölçеğinin toplam puan üzerinden Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ise .82 olarak belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda ölçеğin sınıf öğretmeni adaylarının alan sınavına yönelik algılarını belirlemede güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alan sınavı, ölçek geliştirme, sınıf öğretmeni adayları.

ABSTRACT

This aims of the study was to develop valid and reliable scale to measure the perception of the prospective primary teachers’ towards to the field examination. For this purpose, trial form that was formed 13 item was administered to 160 classroom teacher candidates. The last form of scale was formed 13 items that were gathered 4 sub-factors. That refers to “Perception of the scope of the field examination” (3 items), "Perception of the function of the field examination" (2 items), " Perception of the importance of field examination" (5 items) and "Suggestions for the field examination" (2 items). The four factors together was explained 68.37% of the total variance. The Cronbach Alpha Reliability Coeficient for the perception of the prospective primary teachers’ toward to the field examination was 0.82. Thus, the perception of the prospective primary teachers’ towards to the field examination scale can be used to determine students’ perceptions to the field examination.

Keywords: Developing scale, field examination, Prospective primary teachers’.

GİRİŞ

Birçok ÷lkede olduğu gibi ÷lkemizde de çağın ihtiyaçlarına yönelik olarak son yıllarda öğretmen eğitime yatırım yapılmakta, öğretmenler için hizmet içi kursların düzenlenmekte ve bu çerçevede hizmet öncesi eğitimin yapısı değiştirilmektedir (Başkan ve Alev, 2009). Bu duruma paralel olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini yürütecek yeterliğe sahip olup olmadıklarını belirlemeye yönelik çeşitli sınavlar gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede 2001 yılından itibaren Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) adı altında öğretmen adaylarına merkezi sınav uygulaması getirilmiştir. Genel kültür, genel yetenek ve eğitim bilimleri olmak üzere üç bölümden oluşan KPSS sınavı ise 2014 yılına kadar öğretmen atamalarında belirleyici tek ölçüt olmuştur.

2013 yılından başlanarak öğretmen adaylarının seçiminde KPSS sınavı ile birlikte alan sınavının belirleyici olduğu gör÷lmektedir. Böylece, öğretmen adaylarının genel kültür, genel yetenek ve eğitim bilimlerinin yanı sıra alan dersleriyle ilgili bilgilerinin de ölç÷lmesi amaçlanmaktadır (Erdem ve Soylu, 2013). 2014 yılında 15 bransa yönelik gerçekleştirilen alan sınavının kapsamı 2016 yılında genişletilerek 16 bransa çıkarılmıştır.

İlgili alan yazın incelendiğinde KPSS sınavını çeşitli açılardan irdeleyen araştırmaların (Yüksel, 2004; Bahar, 2006; Eraslan, 2006; Kablan ve Turan, 2006; Şahin, 2007; Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008; Başkan ve Nedim, 2009; Karaca, 2011; Özkan ve Pektaş, 2011; Erdem ve Soylu, 2013) yer aldığı gör÷lmektedir. Bununla birlikte öğretmenlik alan sınavını irdeleyen araştırmalara da (Demir ve Bütüner, 2014; Şahin, Arcagök, Girgin - Sarıdaş ve Demir, 2015) rastlanmıştır. Buna karşın Sınıf Öğretmenliği Alan Sınavı'na yönelik geçerlik ve güvenilirliği sağlanmış herhangi bir ölçeye rastlanmamıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf Öğretmenliği Alan Sınavı'na yönelik algılarını ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Bu araştırma sonunda geliştirilecek ölçegin sınıf öğretmeni adaylarının alan sınavına yönelik beklentilerini de ortaya çıkarması düşün÷lmektedir. Araştırma sonucunda geliştirilen ölçme aracının farklı örneklem gruplarına uygulanarak Sınıf Öğretmenliği Alan Sınavı'ndaki eksikliklerin ortaya çıkarılması beklenmektedir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde öğrenimlerini üçüncü ve dördüncü sınıflarda sürdüren 160 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler seçkisiz örneklem yoluyla seçilmiştir. Ölçegin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan

örneklem grubunun 115'i kız (%71.9), 45 'i erkek (%28.1) olmak üzere 160 sınıf öğretmenini adayından oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Bu araştırmada sınıf öğretmenini adaylarının Sınıf Öğretmenliği Alan Sınavı'na yönelik algılarının belirlenmesini sağlayacak bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede řu aşamalar izlenmiştir:

1. Aşama: Çalışmanın birinci aşamasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda üçüncü ve dördüncü sınıflarda öğrenimlerini sürdüren 20 öğrenciyle (10 öğrenci üçüncü sınıf, 10 öğrenci dördüncü sınıf) alan sınavına ilişkin algılarını ölçmeye yönelik yarı yapılandırılmış ve yönlendirici olmayan görüşme tekniğiyle görüşmeler yapılmıştır. Bununla birlikte almyazındaki benzer çalışmalar Sınıf Öğretmenliği Alan Sınavı'na yönelik ölçek geliştirme çalışmaları bağlamında incelenmiştir (Erdem ve Soylu, 2013; Demir ve Bütünler, 2014; Şahin, Arcagök, Girgin –Sarıdaş ve Demir, 2015).

2. Aşama: Görüşmelerden ve alan yazındaki çalışmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda 5'li likert (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Orta Derecede Katılıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum) türünde 24 maddeden oluşan bir ölçek havuzu geliştirilmiştir.

3. Aşama: Geliştirilen ölçeğin kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla 2 alan uzmanı ve 2 dil uzmanı tarafından incelenerek ölçekte yer alan eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede 12 madde ölçeğin özelliklerine uygun olmadığından ötürü ölçekten çıkarılmıştır.

4. Aşama: Uzman görüşleri doğrultusunda 12 maddelik deneme formu oluşturulmuştur. Sınıf Öğretmenliği Alan Sınavı Ölçeğinin deneme formu Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde üçüncü ve dördüncü sınıflarda öğrenimlerini sürdüren 160 sınıf öğretmenini adayına öğretmen adaylarının uygun ders saatlerinde araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Ölçeğin deneme formunda ölçekte yer alan her bir maddenin kendilerine ne kadar uygun olduğu 1 ile 5 arasında kesinlikle katılıyorum (5), katılıyorum (4), orta derecede katılıyorum (3), katılmıyorum (2) ve kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde ifade etmeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Sınıf Öğretmenliği Alan Sınavı'nın yapı geçerliğini belirlemek amacıyla varimax döndürme yöntemi ve temel bileşenler analizi kullanılarak Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Analiz sırasında

her bir maddenin faktör yükü .40 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Araştırmanın açımlayıcı faktör analizinde SPSS programı kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Sınıf Öğretmenliği Alan Sınavı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin bulguları sunulmuştur.

Ölçeğin Geçerliğine İlişkin Bulgular

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Alan Sınavına Yönelik Alguları Ölçeğinin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Bu çerçevede verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı incelenmiştir. Bu çerçevede Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) ve Bartlett testleri yapılmıştır. Söz konusu testlerin sonuçları tablo 1. de gösterilmiştir.

Tablo 1. KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser – Meyer- Olkin Örneklem Uyum Ölçüsü		.848
Bartlett Küresellik Testi	χ^2	1210,846
	sd	136
	p	0,000

Tablo 1 incelendiğinde hesaplanan KMO değerinin .848 olduğu görülmektedir. Bartlett Küresellik Testi ise 1210,846 olup 0,001 düzeyinde anlamlıdır. KMO değerinin 0.60'dan yüksek, Bartlett Testinin anlamlı olması elde edilen verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2004).

Elde edilen verilerin faktör analizinde temel bileşenler analizi (varimax rotation) ve dik döndürme işlemleri uygulanmıştır. Faktör analizi sonuçları Tablo 2. de gösterilmiştir. Tablo 2. incelendiğinde öz değeri 1'den büyük 4 faktör bulunmaktadır. Dört faktörün açıkladığı toplam varyans % 68.373'tür. Her bir faktörün dik döndürme sonrasında açıkladığı varyans oranları ise I. faktör için %26,23; II. faktör için % 15,74; III. faktör için %14,43 ve IV. faktör için % 11.96'dır. Öz değerler dikkate alındığında ise, öz değeri 1'in üzerinde olan dört faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2. Faktör Analizi Sonuçları

Faktör	Başlangıç Özdeğerleri			Toplam Faktör Yükleri			Döndürme Sonrası Toplam Faktör Yükleri		
	Top	Vary %	Küm %	Top	Vary%	Küm %	Top	Vary%	Küm%
1	4.324	36.029	36.029	4,234	36,029	36,029	3,148	26,230	26,230
2	1.600	13.331	49.361	1,600	13,331	49,361	1,890	15,747	41,977
3	1.212	10.105	59.466	1,212	10,105	59,466	1,732	14,434	56,411
4	1.069	8.908	68.373	1,069	8,908	68,373	1,435	11,962	68,373
5	.740	6.170	74.544						
6	.632	5.264	79.807						
7	.687	5.139	84.946						
8	.487	4.061	89.007						
9	.442	3.685	92.693						
10	.387	3.226	95.919						
11	.277	2.312	98.231						
12	.212	1.769	100,000						

Varimax dik döndürme tekniği sonucunda ölçeğin dört faktörlü bir yapıya sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin hangi faktörler altında yer aldığı Tablo 3 de gösterilmiştir.

Tablo 3. Maddelerin Faktör Yük değerleri

Madde No	I.Faktör	II.Faktör	III.Faktör	IV.Faktör
1	.808			
2	.802			
3	.714			
4	.690			
5	.686			
6		.842		
7		.733		
12		.635		
10			.884	
11			.818	
8				.865
9				.725

Tablo 3. de görüldüğü gibi 1., 2., 3., 4. ve 5. maddeler birinci faktörde; 6., 7. ve 12. maddeler ikinci faktörde, 10 ve 11. maddeler üçüncü faktörde, 8 ve 9. maddeler ise dördüncü faktörde en yüksek yük değerine sahiptir. Birinci faktörde yer alan maddelerin yük değerleri .686 ile .808 arasında değişmektedir. İkinci faktörde yer alan maddelerin yük değerleri .635 ile .842 arasında değişmektedir. Üçüncü faktörde yer alan maddelerin yük değerleri ise .818 ile .884 arasında değişmektedir. Son olarak, dördüncü faktörde yer alan maddelerin yük değerleri ise .725 ile .865 arasında değişmektedir. Bu çerçevede ölçeğin bütünü dört faktörlü bir yapıya sahip olup ölçekte yer alan maddelerin yeterli yük değerine sahip olduğu görülmektedir.

Belirlenen faktörlerin altında toplanan maddelerin ortak özellikleri incelendiğinde ise birinci faktörde toplanan maddelerin alan sınavının kapsamıyla, ikinci faktörde yer alan maddelerin alan sınavının önemiyle, üçüncü faktörde yer alan maddelerin alan sınavının işleviyle ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte dördüncü faktörde yer alan maddelerin alan sınavına yönelik önerilerden oluşmaktadır. Bu esaslar dikkate alındığında birinci faktör “ Alan sınavının kapsamına yönelik algı”; ikinci faktör “ Alan sınavının önemine yönelik algı”; üçüncü faktör “Alan sınavının işlevine yönelik algı” ve son olarak dördüncü faktör “ Alan sınavına yönelik öneriler” şeklinde adlandırılmıştır.

Ölçeğin Güvenirliğine Yönelik Bulgular

Sınıf Öğretmeni adaylarının alan sınavına yönelik algıları ölçeğinin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları alan sınavının kapsamına yönelik algı faktörü için .70; alan sınavının önemine yönelik algı faktörü için .83, alan sınavının işlevine yönelik algı faktörü için .86, alan sınavına yönelik öneriler faktörü için .62’dir. Ölçeğin bütününe Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ise .82 olarak hesaplanmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın temel amacı sınıf öğretmeni adaylarının alan sınavına yönelik algılarını belirlemeyi amaçlayan bir ölçme aracı geliştirerek bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini ortaya koymaktır. Yapılan araştırma sonucunda toplam 12 maddeden oluşan geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek dört faktörden oluşmaktadır. Birinci faktörde üç, ikinci faktörde beş, üçüncü ve dördüncü faktörlerde ikişer madde bulunmaktadır. Boyutlar “ Alan sınavının kapsamına yönelik algı”, “ Alan sınavının önemine yönelik algı”, “ Alan sınavının işlevine yönelik algı” ve “Alan sınavına yönelik öneriler” şeklinde adlandırılmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda ölçeğin yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucu ölçeğin dört faktörlü bir yapı gösterdiğini ortaya koymuştur. Ölçeğin alan sınavının kapsamına yönelik algı boyutu toplam varyansın % 36.029’ünü alan sınavının önemine yönelik algı toplam varyansın %13.33’ünü oluşturmaktadır. Bununla birlikte ölçeğin alan sınavının işlevine yönelik algı ve alan sınavına yönelik öneriler boyutları toplam varyansın sırasıyla % 10.1 ve %8.9’ünü oluşturmaktadır. Ölçeği oluşturan dört faktörün toplam varyansı açıklama oranı ise % 68.37’dir. Birinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri .606 ile .808 arasında, ikinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri .818 ile .884 arasında, üçüncü faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri .635 ile .842 arasında, dördüncü faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ise .725 ile .865 arasında değişmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının alan sınavına yönelik algıları ölçeğinin iç tutarlık katsayıları alan sınavının kapsamına yönelik algı boyutu için .70, alan sınavının önemine yönelik algı boyutu için .83, alan sınavının işlevine yönelik algı boyutu için .86, alan sınavına yönelik öneriler boyutunda .62 olarak

belirlenmiştir. Ölçeğin toplam puan üzerinden iç tutarlık katsayısı .82 olarak belirlenmiştir. Yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre, alan sınavına yönelik öneriler ve alan sınavının kapsamına yönelik algı boyutlarının güvenilir (.59 < Cronbach Alpha Katsayısı < .80), diğer boyutların ise yüksek düzeyde güvenilir (.79 < Cronbach Alpha Katsayısı <1) olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak ölçeğin sınıf öğretmeni adaylarının alan sınavına yönelik algılarını belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Bahar, H. H. (2006). KPSS Puanlarının Akademik Başarı ve Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 31 (140), 68-74.
- Başkan, Z. ve Alev, N. (2009). Kamu Personeli Seçme Sınavında (KPSS) çıkan soruların öğretmenlik meslek derslerine göre kapsam geçerliliği. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 29-49.
- Demir, S. B. & Bütüner, K. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan sınavına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 113-128
- Eraslan, L. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Yönteminin Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1- 31.
- Erdem E ve Soylu, Y. (2013). Öğretmen adaylarının KPSS ve Alan sınavına ilişkin görüşleri *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1): 223-236.
- Gündoğdu, K., Çimen, N., & Turan, S. (2008). Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) İlişkin Görüşleri [Student teachers' ideas about SEPPPO]. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 35-43
- Kablan, Z. & Turan, H. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Girite Kullanılan Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Hakkında Öretmen Adaylarının Görüleri. *XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri*, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Karaca, E. (2011). Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) Yönelik Tutumları. *Akademik Bakış Dergisi*, (23), 1-18.
- Özkan, R. ve Pektaş, S. (2011). “Eğitim fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mezuniyet Başarı Notları ile KPSS Puanları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma (Eğitim Fakültesi örneği).*Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 30, 269-281.
- Şahin, Ç. (2007). *Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri ile Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Eğitim Bilimleri Testlerindeki Başarılar Arasındaki İlişkiler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, Ç., Arcagök, S., Sarıdaş, D. G. & Demir, M. K. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Öğretmenliği Alan Sınavına Yönelik Görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 183-194. Bartın.
- Yüksel, S. (2004). Öğretmen Atamalarında Merkezi Sınav Uygulamasının (KPSS) Değerlendirilmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.